Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (czwarta izba)

z dnia 19 listopada 2015 r.*

Odesłanie prejudycjalne — Pilny tryb prejudycjalny — Współpraca sądowa w sprawach cywilnych — Jurysdykcja oraz uznawanie i wykonywanie orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej — Rozporządzenie (WE) nr 2201/2003 — Artykuł 23 lit. a) — Podstawy nieuznania orzeczeń dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej — Porządek publiczny

W sprawie C-455/15 PPU

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Varbergs tingsrätt (sąd pierwszej instancji, Szwecja) postanowieniem z dnia 25 sierpnia 2015 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 28 sierpnia 2015 r., w postępowaniu:

P

przeciwko

Q,

TRYBUNAŁ (czwarta izba),

w składzie: L. Bay Larsen, prezes trzeciej izby, pełniący obowiązki prezesa czwartej izby, J. Malenovský, M. Safjan, A. Prechal (sprawozdawca) i K. Jürimäe, sędziowie,

rzecznik generalny: M. Wathelet,

sekretarz: I. Illéssy, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 27 października 2015 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu P przez A. Heurlina, advokat, oraz M. Hellnera,

— w imieniu Q przez K. Gerbauskas oraz H. Mackevičius, advokatai,

— w imieniu rządu szwedzkiego przez A. Falk, U. Persson, C. Meyer-Seitz oraz L. Swedenborga, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu rządu hiszpańskiego przez A. Sampola Pucurulla, działającego w charakterze pełnomocnika,

* Język postępowania: szwedzki.

— w imieniu rządu litewskiego przez D. Kriaučiūnasa oraz J. Nasutavičienė, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu Komisji Europejskiej przez M. Wilderspina, działającego w charakterze pełnomocnika, wspieranego przez S. Samuelssona oraz M. Johanssona, advokater,

po wysłuchaniu rzecznika generalnego,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni rozporządzenia Rady (WE) nr 2201/2003 z dnia 27 listopada 2003 r. dotyczącego jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1347/2000 (Dz.U. L 338, s. 1 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 19, t. 6, s. 243; sprostowania: Dz.U. 2007, L 179, s. 56; Dz.U. 2009, L 70, s. 19; Dz.U. 2009, L 347, s. 32, zwanego dalej „rozporządzeniem”), a w szczególności jego art. 23 lit. a) i art. 24.

2 Wniosek ten został przedstawiony na tle sporu między P, mającym miejsce zamieszkania w Szwecji, a Q, mającą miejsce zamieszkania na Litwie, dotyczącego prawa do pieczy nad ich dziećmi.

Ramy prawne

Konwencja haska z 1980 r.

3 Artykuł 13 Konwencji dotyczącej cywilnych aspektów uprowadzenia dziecka za granicę, sporządzonej w Hadze dnia 25 października 1980 r. (zwanej dalej „konwencją haską z 1980 r.”) stanowi:

„Bez względu na postanowienia artykułu poprzedzającego [poprzedniego artykułu] władza sądowa lub administracyjna państwa wezwanego nie jest obowiązana zarządzić wydania dziecka, jeżeli osoba, instytucja lub organizacja sprzeciwiająca się wydaniu dziecka wykaże, że:

a) osoba, instytucja lub organizacja opiekująca się dzieckiem faktycznie nie wykonywała prawa do opieki [pieczy] w czasie uprowadzenia lub zatrzymania albo zgodziła się lub później wyraziła zgodę na uprowadzenie lub zatrzymanie; lub

b) istnieje poważne ryzyko, że powrót dziecka naraziłby je na szkodę fizyczną lub psychiczną albo w jakikolwiek inny sposób postawiłby je w niekorzystnej sytuacji.

Władza sądowa lub administracyjna może również odmówić zarządzenia powrotu dziecka, jeżeli stwierdzi, że dziecko sprzeciwia się powrotowi oraz że osiągnęło ono wiek i stopień dojrzałości, przy którym [kiedy] właściwe jest uwzględnienie jego opinii.

[…]”.

4 Konwencja haska z 1980 r. weszła w życie w dniu 1 grudnia 1983 r. Jej stronami są wszystkie państwa członkowskie Unii Europejskiej.

Prawo Unii

5 Motyw 21 rozporządzenia nr 2201/2003 stanowi:

„Uznawanie i wykonywanie orzeczeń wydanych w państwie członkowskim powinno opierać się na zasadzie wzajemnego zaufania, a podstawy nieuznania orzeczenia powinny być ograniczone do niezbędnego minimum”.

6 Artykuł 8 tego rozporządzenia, zatytułowany „Jurysdykcja ogólna”, stanowi w ust. 1:

„W sprawach odpowiedzialności rodzicielskiej jurysdykcję mają sądy państwa członkowskiego, w którym w chwili wniesienia pozwu lub wniosku dziecko ma zwykły pobyt”.

7 Artykuł 11 wspomnianego rozporządzenia, zatytułowany „Powrót dziecka”, stanowi:

„1. Jeżeli osoba, instytucja lub inna jednostka sprawująca pieczę nad dzieckiem wnosi pozew lub wniosek do właściwych organów państwa członkowskiego o wydanie orzeczenia na podstawie [konwencji haskiej z 1980 r.] w celu doprowadzenia do powrotu dziecka bezprawnie uprowadzonego lub zatrzymywanego w państwie członkowskim innym niż państwo, w którym dziecko bezpośrednio przed bezprawnym uprowadzeniem lub zatrzymaniem miało zwykły pobyt, stosuje się ust. 2–8.

[…]

6. Jeżeli sąd wydał orzeczenie odmawiające zarządzenia powrotu dziecka na podstawie art. 13 konwencji haskiej z 1980 r., sąd ten musi natychmiast, bezpośrednio lub za pośrednictwem swojego organu centralnego, przekazać odpis orzeczenia odmawiającego zarządzenia powrotu dziecka oraz odpowiednich dokumentów, w szczególności protokołu rozpraw przed sądem, sądowi właściwemu lub organowi centralnemu w państwie członkowskim, w którym dziecko bezpośrednio przed bezprawnym uprowadzeniem lub zatrzymaniem miało zwykły pobyt, zgodnie z prawem krajowym. Wszystkie wymienione dokumenty zostają przedłożone sądowi w ciągu miesiąca od daty orzeczenia odmawiającego zarządzenia powrotu.

7. O ile jedna [żadna] ze stron postępowania nie wszczęła postępowania przed sądami państwa członkowskiego, w którym dziecko bezpośrednio przed bezprawnym uprowadzeniem lub zatrzymaniem miało zwykły pobyt, sąd albo organ centralny, który otrzymuje informacje wymienione w ust. 6, musi powiadomić o tym strony i wezwać je do przedstawienia obserwacji [uwag] sądowi, zgodnie z prawem krajowym, w terminie trzech miesięcy od daty powiadomienia, aby sąd mógł zbadać kwestię pieczy nad dzieckiem.

Bez uszczerbku dla przepisów jurysdykcyjnych zawartych w niniejszym rozporządzeniu sąd zamyka sprawę, jeżeli w przewidzianym terminie nie wpłyną do sądu żadne obserwacje [uwagi].

8. Niezależnie od orzeczenia odmawiającego zarządzenia powrotu dziecka na podstawie art. 13 konwencji haskiej z 1980 r. każde późniejsze orzeczenie zarządzające powrót dziecka wydane przez sąd mający jurysdykcję zgodnie z niniejszym rozporządzeniem jest wykonalne zgodnie z przepisami rozdziału III sekcja 4 w celu zapewnienia powrotu dziecka”.

8 Artykuł 15 rozporządzenia nr 2201/2003, zatytułowany „Przekazanie do sądu lepiej umiejscowionego dla osądzenia sprawy", brzmi:

„1 W drodze wyjątku sądy państwa członkowskiego, do których jurysdykcji należy rozpoznanie sprawy co do istoty, jeżeli uznają, że sąd innego państwa członkowskiego, z którym dziecko ma szczególny związek, mógłby lepiej osądzić sprawę lub jej określoną część, oraz jeśli jest to zgodne z dobrem dziecka:

a) zawieszają rozpoznanie sprawy lub odnośnej jej części i wzywają strony do wniesienia pozwu lub wniosku do sądu tego innego państwa członkowskiego zgodnie z ust. 4; lub

b) wzywają sąd innego państwa członkowskiego do uznania swojej jurysdykcji zgodnie z ust. 5.

2. Ustęp 1 ma zastosowanie:

a) na wniosek jednej ze stron; lub

b) z urzędu; lub

c) na wniosek sądu innego państwa członkowskiego, z którym dziecko ma szczególny związek, zgodnie z ust. 3.

Przekazanie z urzędu lub na wniosek sądu innego państwa członkowskiego musi zostać zaakceptowane przez co najmniej jedną ze stron.

3. Przyjmuje się, że dziecko ma szczególny związek z państwem członkowskim w rozumieniu ust. 1, jeżeli:

a) dziecko uzyskało w tym państwie członkowskim zwykły pobyt po wszczęciu postępowania przed sądem, o którym mowa w ust. 1; lub

b) dziecko miało wcześniej zwykły pobyt w tym państwie członkowskim; lub

c) dziecko posiada obywatelstwo tego państwa członkowskiego; lub

d) podmiot odpowiedzialności rodzicielskiej ma zwykły pobyt w tym państwie członkowskim; lub

e) majątek dziecka znajduje się na terytorium tego państwa członkowskiego, a sprawa dotyczy środków ochrony dziecka w związku z zarządem, zabezpieczeniem lub rozporządzaniem tym majątkiem.

4. Sąd państwa członkowskiego, do którego jurysdykcji należy rozpoznanie sprawy co do istoty, określa termin, w którym wszczyna się postępowanie przed sądami innego państwa członkowskiego zgodnie z ust. 1.

Jeżeli postępowanie przed tymi sądami nie zostanie wszczęte przed upływem tego terminu, sąd rozpoznający sprawę ma nadal jurysdykcję zgodnie z art. 8–14.

5. Sądy tego innego państwa członkowskiego, z uwagi na szczególne okoliczności sprawy, o ile jest to zgodne z dobrem dziecka, mogą uznać swoją jurysdykcję w ciągu sześciu tygodni po wszczęciu postępowania zgodnie z ust. 1 lit. a) lub b). W tym przypadku sąd, przed którym wcześniej wszczęto postępowanie, uznaje brak swej jurysdykcji. W przeciwnym razie sąd, przed którym wcześniej wszczęto postępowanie, ma nadal jurysdykcję zgodnie z art. 8–14.

[…]”.

9 Artykuł 23 tego rozporządzenia, zatytułowany „Podstawy nieuznania orzeczenia dotyczącego odpowiedzialności rodzicielskiej”, stanowi:

„Orzeczenia dotyczącego odpowiedzialności rodzicielskiej nie uznaje się:

a) jeżeli takie uznanie jest oczywiście sprzeczne z porządkiem publicznym państwa członkowskiego, w którym wystąpiono o uznanie, biorąc pod uwagę dobro dziecka;

[…]”.

10 Artykuł 24 rozporządzenia nr 2201/2003, zatytułowany „Zakaz badania jurysdykcji państwa członkowskiego pochodzenia”, przewiduje:

„Jurysdykcja sądu państwa członkowskiego pochodzenia orzeczenia nie może być badana. Badanie zgodności z porządkiem publicznym, o którym mowa w art. 22 lit. a) i art. 23 lit. a), nie może rozciągać się na przepisy o jurysdykcji przewidziane w art. 3–14”.

11 Zgodnie z art. 26 tego rozporządzenia, zatytułowanym „Wyłączenie kontroli merytorycznej”:

„Orzeczenie nie może być w żadnym wypadku przedmiotem kontroli merytorycznej”.

Postępowanie główne i pytanie prejudycjalne

12 Z postanowienia odsyłającego wynika, że P i Q są rodzicami dzieci V (ur. w 2000 r.) i S (ur. w 2009 r.). Para poznała się w 1997 r. P i Q mieszkali razem do 2003 r., kiedy to rozstali się. Le Šilutės rajono apylinkės teismas (sąd rejonowy w Szyłokarczmie, Litwa) udzielił im rozwodu w dniu 6 stycznia 2003 r. W 2006 r. ten sam sąd rozwiązał umowę w sprawie skutków prawnych małżeństwa. Z tego ostatniego orzeczenia wynika, że miejsce pobytu V zostało ustalone przy Q, jej matce, przy czym piecza nad nią miała być sprawowana przez oboje rodziców. W 2005 r. rodzina przeniosła się jednak z Litwy do Szwecji, gdzie w 2006 r. jej członkowie zarejestrowali się w rejestrze mieszkańców. S urodziła się w Szwecji. Oboje dzieci mówi po szwedzku, uczęszczały one do przedszkola i do szkoły w Falkenbergu (Szwecja), gdzie mają swoje środowisko społeczne.

13 W dniu 27 listopada 2013 r. P odkrył, że Q i dzieci zniknęły. Okazało się, że Q skontaktowała się z organami opieki społecznej w gminie Falkenberg, które rozpoczęły dochodzenie na podstawie twierdzeń Q, że ona i dzieci były ofiarami przestępstw z rąk P. Sprawy zostały zgłoszone policji i Q wraz z dziećmi została umieszczona w mieszkaniu chronionym. Kilka miesięcy później dochodzenie wstępne przeciwko P zostało umorzone. Zakazano mu jednak wszelkich kontaktów z Q i dziećmi.

14 W dniu 29 marca 2014 r. Q wyjechała z dziećmi na Litwę. W tym czasie rodzice sprawowali wspólną pieczę nad obojgiem dzieci. W dniu 31 marca 2014 r. dzieci zostały wpisane do rejestru mieszkańców gminy Szyłokarczma (Litwa).

15 W dniu 8 kwietnia 2014 r. Q złożyła wniosek przeciwko P do Šilutės rajono apylinkės teismas (sąd rejonowy w Szyłokarczmie), żądając wydania postanowienia tymczasowego dotyczącego miejsca pobytu S i pieczy nad nią oraz alimentów na oboje dzieci.

16 W dniu 11 kwietnia 2014 r. P złożył do sądu odsyłającego wniosek przeciwko Q, twierdząc, że wyłączna piecza nad obojgiem dzieci powinna zostać przyznana jemu.

17 Tego samego dnia Šilutės rajono apylinkės teismas (sąd rejonowy w Szyłokarczmie) wydał postanowienie tymczasowe, ustalając miejsce pobytu S przy matce.

18 W czerwcu 2014 r. P złożył w Utrikesdepartementet (ministerstwie spraw zagranicznych) Królestwa Szwecji wniosek o powrót dzieci w rozumieniu konwencji haskiej z 1980 r.

19 W dniu 4 września 2014 r. Vilniaus apygardos teismas (sąd okręgowy w Wilnie) postanowił oddalić wniosek P o powrót dzieci, a w dniu 21 października 2014 r. Lietuvos apeliacinis teismas (litewski sąd apelacyjny) utrzymał to orzeczenie w mocy. W swoim orzeczeniu sąd ten oparł się na art. 13 konwencji haskiej z 1980 r.

20 W dniu 18 października 2014 r., po przeprowadzeniu środków dowodowych na rozprawie przeprowadzonej pod nieobecność Q, sąd odsyłający wydał postanowienie, w którym tymczasowo przyznał P wyłączne prawo do pieczy nad S.

21 Orzekając w przedmiocie wniosku z dnia 8 kwietnia 2014 r., Šilutės rajono apylinkės teismas (sąd rejonowy w Szyłokarczmie), postanowieniem z dnia 18 lutego 2015 r. ustalił miejsce pobytu S przy Q i zasądził od P alimenty na oboje dzieci.

22 Sąd odsyłający jest zdania, że jego jurysdykcja wynika z art. 8 ust. 1 rozporządzenia nr 2201/2003, gdyż w chwili złożenia wniosków do Šilutės rajono apylinkės teismas (sąd rejonowy w Szyłokarczmie) w dniu 8 kwietnia 2014 r. i do sądu odsyłającego w dniu 11 kwietnia 2014 r. miejscem zwykłego pobytu obojga dzieci w rozumieniu tego przepisu była Szwecja.

23 P podniósł przed sądem odsyłającym, że ponieważ to ten sąd jest sądem, przed którym zawisł spór w postępowaniu głównym, wyrok wydany przez Šilutės rajono apylinkės teismas (sąd rejonowy w Szyłokarczmie) w dniu 18 lutego 2015 r. nie powinien zostać uznany. Jego zdaniem odmowa uznania znajduje podstawę w art. 23 lit. a) rozporządzenia nr 2201/2003.

24 P zgadza się, że zgodnie z art. 24 tego rozporządzenia jurysdykcja sądu państwa członkowskiego pochodzenia orzeczenia nie może być co do zasady badana. Jednakże w przepisie tym nie wymieniono art. 15 tego rozporządzenia, na podstawie którego Šilutės rajono apylinkės teismas (sąd rejonowy w Szyłokarczmie) ustalił swoją jurysdykcję. A to właśnie ów art. 15 został przez niego naruszony, gdyż sąd ten uznał swoją jurysdykcję bez zwrócenia się do sądu odsyłającego o przekazanie mu sprawy.

25 P podnosi też, że Šilutės rajono apylinkės teismas (sąd rejonowy w Szyłokarczmie) uznał ponadto, iż skoro litewski sąd odmówił zarządzenia powrotu dziecka na podstawie art. 13 konwencji haskiej z 1980 r., to miejsce zwykłego pobytu dziecka zostało odtąd ustalone na Litwie.

26 Przyznając, że klauzulę porządku publicznego należy interpretować wąsko, P wskazuje, iż istnieje pewien zakres swobody w jej stosowaniu, w sytuacji gdy zagraniczny sąd dopuścił się poważnego błędu. Jego zdaniem tego rodzaju błąd został popełniony przez Šilutės rajono apylinkės teismas (sąd rejonowy w Szyłokarczmie), który, świadomie bądź nieświadomie, naruszył nie tylko art. 15 rozporządzenia nr 2201/2003, ale też fundamentalną zasadę, zgodnie z którą w przypadku uprowadzenia dziecka ostateczne słowo powinno należeć do sądów państwa, w którym to dziecko miało swoje pierwotne miejsce pobytu.

27 Q podnosi przed sądem odsyłającym, że art. 24 omawianego rozporządzenia zakazuje badania jurysdykcji sądu państwa członkowskiego. Jedyną sytuacją, w której można by odmówić uznania wyroku Šilutės rajono apylinkės teismas (sądu rejonowego w Szyłokarczmie) z dnia 18 lutego 2015 r., jest przypadek, w którym wyrok ten byłby sprzeczny z porządkiem publicznym. Niemniej jednak zdaniem Q przedmiotowy wyrok nie jest sprzeczny z porządkiem publicznym, ponieważ jest jasne, że P nie wypełnia swoich obowiązków ojcowskich w odpowiedni sposób, w związku z czym S musi pozostać z matką. Tak właśnie stwierdzono w czterech odrębnych postępowaniach. Ponadto dzieci

chodzą do szkoły na Litwie, przy czym nie ma żadnego zagrożenia dla ich zdrowia i rozwoju ani też nie doszło do żadnych naruszeń prawa. Vilniaus apygardos teismas (sąd okręgowy w Wilnie) i Lietuvos apeliacinis teismas (litewski sąd apelacyjny) orzekły, że dzieci zostały zabrane przez matkę na Litwę zgodnie z prawem. Sąd odsyłający nie ma powodu, by wątpić w ocenę dokonaną przez litewskie sądy i organy administracyjne.

28 Q wskazuje również, że do dnia 18 lutego 2015 r. P brał czynny udział w postępowaniu przed sądami litewskimi. Dysponował też środkami prawnymi w celu zaskarżania wydanych orzeczeń. Dodatkowo P z własnej inicjatywy wycofał wniosek o ustalenie miejsca pobytu V przy nim, tym samym zgadzając się na to, aby V mieszkała z matką na Litwie. Tym samym, żądając pieczy nad S, P narusza prawa obojga dzieci, jak i ich uzasadnione interesy.

29 W tych okolicznościach Varbergs tingsrätt (sąd pierwszej instancji w Varberg) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy sąd odsyłający powinien, zgodnie z art. 23 lit. a) rozporządzenia nr 2201/2003 lub z jakimkolwiek innym przepisem tego rozporządzenia, nie naruszając postanowień art. 24 tego rozporządzenia, odmówić uznania orzeczenia sądu Šilutės rajono apylinkės teismas (sąd rejonowy w Szyłokarczmie) z dnia 18 lutego 2015 r. […], a tym samym w dalszym ciągu rozpatrywać [zawisły przed nim] spór dotyczący pieczy nad dzieckiem […]?”.

W przedmiocie trybu pilnego

30 Varbergs tingsrätt zwrócił się do Trybunału o rozpoznanie niniejszego odesłania prejudycjalnego w pilnym trybie prejudycjalnym zgodnie z art. 107 regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości. Wyjaśnił, że od chwili wyjazdu S z matką w dniu 29 marca 2014 r. P nie mógł się z nią zobaczyć. Dalsze przedłużanie się postępowania byłoby sprzeczne z interesami tego dziecka i negatywnie wpłynęłoby na jego relacje z ojcem.

31 Należy stwierdzić w pierwszej kolejności, że niniejszej odesłanie prejudycjalne dotyczy wykładni rozporządzenia nr 2201/2003, wydanego w szczególności na podstawie art. 61 lit. c) WE (obecnie art. 67 TFUE), które to postanowienie znajduje się w tytule V części trzeciej traktatu FUE, dotyczącej przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości; tym samym wspomniane odesłanie mieści się w zakresie stosowania trybu pilnego określonego w art. 107 regulaminu postępowania.

32 W drugiej kolejności należy zauważyć, że niniejsza sprawa dotyczy sześcioletniego dziecka, którego rozłąka z ojcem trwa już ponad rok i który według sądu odsyłającego przez cały ten czas nie mógł się z nim zobaczyć. Wynika stąd, że dalsze przedłużanie się obecnej sytuacji może poważnie zaszkodzić przyszłym relacjom dziecka z ojcem.

33 W tych okolicznościach czwarta izba Trybunału postanowiła na podstawie art. 108 regulaminu postępowania, zgodziwszy się z propozycją sędziego sprawozdawcy i po wysłuchaniu rzecznika generalnego, uwzględnić wniosek sądu odsyłającego o rozpoznanie odesłania prejudycjalnego w trybie pilnym.

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

34 Poprzez swoje pytanie sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy wykładni art. 23 lit. a) rozporządzenia nr 2201/2003 należy dokonywać w ten sposób, że w okolicznościach takich jak rozpatrywane w postępowaniu głównym przepis ten pozwala sądowi państwa członkowskiego, który

w swojej ocenie posiada jurysdykcję do orzekania w przedmiocie pieczy nad dzieckiem, odmówić uznania orzeczenia sądu innego państwa członkowskiego, który orzekł już w przedmiocie pieczy nad tym dzieckiem.

35 Należy przypomnieć, że zgodnie z motywem 21 rozporządzenia jego podstawą jest założenie, że uznawanie i wykonywanie orzeczeń wydanych w państwie członkowskim powinno opierać się na zasadzie wzajemnego zaufania, a podstawy nieuznania orzeczenia powinny być ograniczone do niezbędnego minimum.

36 W ramach tego systemu art. 23 rozporządzenia nr 2201/2003, który określa podstawy, jakie mogą zostać powołane przeciwko uznaniu orzeczenia dotyczącego odpowiedzialności rodzicielskiej, należy interpretować w sposób ścisły, jako że stanowi on przeszkodę w realizacji jednego z podstawowych celów rozporządzenia, który został przypomniany w poprzednim punkcie niniejszego wyroku.

37 Chociaż ustalenie, jakie elementy obejmuje porządek publiczny państwa członkowskiego, nie leży w gestii Trybunału, w jego kompetencji mieści się jednak kontrola granic, w jakich sąd państwa członkowskiego może powoływać się na to pojęcie, odmawiając uznania orzeczenia wydanego przez sąd innego państwa członkowskiego (zob. analogicznie wyrok Diageo Brands, C-681/13, EU:C:2015:471, pkt 42).

38 Ponadto, w odróżnieniu od klauzuli porządku publicznego wskazanej w art. 34 pkt 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. 2001, L 12, s. 1 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 19, t. 4, s. 42; sprostowania: Dz.U. 2007, L 174, s. 28; Dz.U. 2009, L 311, s. 35), która była przedmiotem orzecznictwa przytoczonego w poprzednim punkcie niniejszego wyroku, art. 23 lit. a) rozporządzenia nr 2201/2003 wymaga, aby decyzja o ewentualnej odmowie uznania była podejmowania z uwzględnieniem dobra dziecka.

39 Z tego względu powołanie się na klauzulę porządku publicznego zawartą w art. 23 lit. a) tego rozporządzenia jest dopuszczalne jedynie wówczas, gdy, biorąc pod uwagę dobro dziecka, uznanie orzeczenia wydanego w innym państwie członkowskim narusza w sposób niedopuszczalny porządek prawny państwa członkowskiego, w którym wystąpiono o uznanie, ponieważ narusza jedną z jego podstawowych zasad. Aby zatem nie doszło do naruszenia zakazu kontroli merytorycznej orzeczenia wydanego w innym państwie członkowskim przewidzianego w art. 26 omawianego rozporządzenia, naruszenie musi stanowić oczywiste – z punktu widzenia dobra dziecka – pogwałcenie normy prawnej uznawanej za zasadniczą dla porządku prawnego państwa członkowskiego, w którym wystąpiono o uznanie, lub prawa uznanego za podstawowe w tym porządku prawnym (zob. analogicznie wyrok Diageo Brands, C-681/13, EU:C:2015:471, pkt 44).

40 Niemniej jednak w przypadku sprawy rozpatrywanej w postępowaniu głównym z przekazanych Trybunałowi materiałów nie wynika, aby można było zidentyfikować taką normę prawną, która byłaby uważana za zasadniczą dla porządku prawnego Królestwa Szwecji, lub takie prawo, które byłoby uważane za podstawowe w tym porządku prawnym, a które zostałyby naruszone w razie uznania orzeczenia Šilutės rajono apylinkės teismas (sądu rejonowego w Szyłokarczmie) z dnia 18 lutego 2015 r.

41 P podnosi mimo to, że przedmiotowe orzeczenie nie powinno zostać uznane w oparciu o normę wyrażoną w art. 23 lit. a) rozporządzenia nr 2201/2003, gdyż litewski sąd uznał swoją jurysdykcję z naruszeniem art. 15 tego rozporządzenia.

42 W tym względzie należy przypomnieć, że art. 24 omawianego rozporządzenia zakazuje jakiegokolwiek badania jurysdykcji sądu państwa członkowskiego pochodzenia, wyraźnie precyzując, że art. 23 lit. a) tego rozporządzenia nie może stanowić podstawy do przeprowadzenia takiego badania.

43 Jest oczywiście prawdą, jak wskazuje P, że w art. 24 rozporządzenia nr 2201/2003 wymieniono wyłącznie art. 3–14 tego rozporządzenia, nie zaś jego art. 15.

44 Niemniej jednak należy zauważyć, że art. 15 rozporządzenia nr 2201/2003, wchodzący w skład jego rozdziału II, zatytułowanego „Jurysdykcja", uzupełnia normy jurysdykcyjne wyrażone w art. 8–14 tego rozdziału poprzez wprowadzenie mechanizmu współpracy, który pozwala sądowi państwa członkowskiego mającemu jurysdykcję do rozpoznania sprawy na podstawie jednej z tych norm przekazać w drodze wyjątku sprawę pod jurysdykcję sądu innego państwa członkowskiego, lepiej umiejscowionego dla osądzenia sprawy.

45 Wynika stąd, jak trafnie zauważył rzecznik generalny w pkt 72 swego stanowiska, że domniemane naruszenie przez sąd państwa członkowskiego art. 15 tego rozporządzenia nie pozwala sądowi innego państwa członkowskiego na zbadanie jurysdykcji tego pierwszego sądu, niezależnie od faktu, że zakaz ustanowiony w art. 24 omawianego rozporządzenia bezpośrednio nie odnosi się do art. 15.

46 Należy zresztą przypomnieć, że sąd państwa członkowskiego, w którym wystąpiono o uznanie, nie może odmówić uznania orzeczenia pochodzącego z innego państwa członkowskiego tylko dlatego, że jego zdaniem w orzeczeniu tym prawo krajowe lub prawo Unii zostało niewłaściwie zastosowane, gdyż taki krok podważałby cel rozporządzenia nr 2201/2003.

47 P twierdzi również, że możliwość nieuznania takiego orzeczenia musi istnieć, gdyż w przeciwnym wypadku mogłoby dochodzić do naruszeń zasad, na których opiera się przewidziany w tym rozporządzeniu system dotyczący bezprawnego uprowadzenia dziecka.

48 W tym względzie należy zauważyć, że rozporządzenie nr 2201/2003 zawiera, w art. 11, szczególne przepisy dotyczące powrotu dziecka bezprawnie uprowadzonego lub zatrzymywanego w państwie członkowskim innym niż państwo, w którym dziecko bezpośrednio przed bezprawnym uprowadzeniem lub zatrzymaniem miało zwykły pobyt.

49 Ponadto w ust. 8 tego artykułu ustanowiono autonomiczną procedurę mającą zapobiegać ewentualnym problemom, jakie mogą powstać wskutek wydania sprzecznych ze sobą orzeczeń w danej sprawie (zob. podobnie wyroki: Rinau, C-195/08 PPU, EU:C:2008:406, pkt 63; a także Povse, C-211/10 PPU, EU:C:2010:400, pkt 56).

50 Z tego względu nawet gdyby założyć, że w sprawie rozpatrywanej w postępowaniu głównym zachodzą trudności na tle bezprawnego zatrzymywania dziecka, owe trudności należy rozwiązać nie poprzez odmowę, na podstawie art. 23 lit. a) rozporządzenia nr 2201/2003, uznania orzeczenia takiego jak orzeczenie Šilutės rajono apylinkės teismas (sądu rejonowego w Szyłokarczmie) z dnia 18 lutego 2015 r., ale w danym wypadku z zastosowaniem procedury przewidzianej w art. 11 owego rozporządzenia.

51 Wspomniana procedura pozwala sądowi państwa członkowskiego miejsca zwykłego pobytu dziecka sprzed jego bezprawnego uprowadzenia bądź zatrzymania na podjęcie późniejszej decyzji mającej zagwarantować powrót dziecka do państwa członkowskiego, w którym miało ono zwykłe miejsce pobytu bezpośrednio przed bezprawnym uprowadzeniem lub zatrzymaniem.

52 Należy jednak przypomnieć, że przed wydaniem takiego orzeczenia właściwy sąd powinien uwzględnić motywy i dowody, na podstawie których wydano orzeczenie o odmowie powrotu (wyrok Povse, C-211/10 PPU, EU:C:2010:400, pkt 59).

53 Mając na uwadze wszystkie przytoczone powyżej okoliczności, na zadane pytanie należy odpowiedzieć, że wykładni art. 23 lit. a) rozporządzenia nr 2201/2003 należy dokonywać w ten sposób, że o ile nie dochodzi do oczywistego naruszenia – z punktu widzenia dobra dziecka – normy prawnej uznawanej za zasadniczą dla porządku prawnego państwa członkowskiego lub prawa uznanego za podstawowe

w tym porządku prawnym, przepis ten nie pozwala sądowi tego państwa członkowskiego, który w swojej ocenie ma jurysdykcję do orzekania w przedmiocie prawa do pieczy nad dzieckiem, odmówić uznania orzeczenia sądu innego państwa członkowskiego dotyczącego pieczy nad tym dzieckiem.

W przedmiocie kosztów

54 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (czwarta izba) orzeka, co następuje:

Wykładni art. 23 lit. a) rozporządzenia Rady (WE) nr 2201/2003 z dnia 27 listopada 2003 r. dotyczącego jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1347/2000, należy dokonywać w ten sposób, że o ile nie dochodzi do oczywistego naruszenia – z punktu widzenia dobra dziecka – normy prawnej uznawanej za zasadniczą dla porządku prawnego państwa członkowskiego lub prawa uznanego za podstawowe w tym porządku prawnym, przepis ten nie pozwala sądowi tego państwa członkowskiego, który w swojej ocenie ma jurysdykcję do orzekania w przedmiocie prawa do pieczy nad dzieckiem, odmówić uznania orzeczenia sądu innego państwa członkowskiego dotyczącego pieczy nad tym dzieckiem.

Podpisy